

CZU: 37.016:821.135.1+811.135.1

O VIZIUNE NOUĂ DESPRE VALORIFICAREA COMPETENȚEI DE COMUNICARE LA ORELE DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ ÎN INSTITUȚIILE CU PREDARE ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

*Eugenia ZAPOROJAN, profesor de LLR, grad didactic I
Liceul Teoretic „Alec Russo”, Municipiul Chișinău, RM*

Summary. *This article addresses issues related to the formation of communication skills in Romanian language and literature classes through active and interactive methods in institutions teaching in the language of national minorities.*

Keywords: *skills, romanian language and literature, national minorities, teaching.*

Formarea competenței de comunicare la orele de limba și literatura română prin intermediul metodelor active și interactive este o obligațiune a tuturor cadrelor didactice care activează în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale.

Ființa umană vine pe acest pământ cu menirea de a comunica. Limba este o parte integrantă a fiecărei neam și anume din aceste considerente este foarte important să cunoaștem limba de stat, mai ales dacă am hotărât să trăim pe acest meleag. Cu cât mai multe limbi cunoaște omul, cu atât mai înalt este nivelul lui de educație. Însușirea limbii române este necesară pentru a se realiza coeziunea societății și pentru a contribui la crearea unor valori comune. Cunoașterea limbii oficiale oferă mari posibilități elevilor din școlile cu instruire în limbile minorităților naționale pentru a cunoaște tradițiile și obiceiurile poporului nostru, pentru a se integra în câmpul muncii, pentru a aduce folos statului în care s-au născut.

În ultimul deceniu, limba română și-a schimbat statutul în raport cu celelalte limbi ale țărilor din componența Uniunii Europene, valorificând astfel și concluziile studiilor lingvistului suedez Alf Lombard, privind româna și limbile europene. Cercetătorul a constatat că limba noastră este una dintre marile limbi europene, atât din punctul de vedere al numărului de vorbitori, cât și datorită importanței sale în planul comunicării culturale, vorbitorii acesteia fiind împrăștiați pe mai multe continente, dar având majoritatea în România și Moldova. Învățarea este o lege a vieții ce reprezintă o modificare a comportamentului apărută ca urmare a propriei experiențe. Socrate se ghida după postulatul „știi că nu știi nimic” și susținea că omul poate învăța și descoperi adevărul prin intermediul întrebărilor euristice, iar Platon spunea că învățătura este „o artă a răsucirii” ființei umane către „strălucirea focului”. El afirma că învățătura trebuie să tonificeze, să întărească sufletul, caracterul și nimeni nu trebuie să învețe nimic cu de-a sila, pentru că nici o învățătură silnică nu rămâne în suflet.

Conform curriculumului național din 2018 (pentru ciclul primar) și cel din 2019 (pentru ciclurile gimnazial și liceal), dacă urmărim evoluția educațională a elevului care vine din ciclul primar cu anumite competențe formate, ne dăm seama că studiul gimnazial al limbii și literaturii române îi va dezvolta competențele de comunicare și lectorale, iar gradul de dezvoltare a acestora va varia de la un an la altul. Elevul își va completa vocabularul activ cu până la 450 de

cuvinte pe an, va citi și va comenta/interpreta numeroase texte literare și nonliterare. Totodată, achizițiile de vocabular și de lecturi nu se vor limita la orele de limbă și literatură română căci și istoria, și matematica, și științele contribuie la dezvoltarea acestor achiziții, nici nu se încheie la orele de studiu instituționalizat. În acest cadru, cunoașterea și utilizarea unor tehnici de muncă intelectuală, aplicate la orice oră, creează premise pentru formarea și dezvoltarea competenței de **a învăța și a ști să înveți**.

Examenând transformările multiple și uneori bruște care se produc în sfera a două planuri în organismului elevului pe planul dezvoltării bio-psiho-sociale și planul activității instructiv-educative, am constatat schimbări evidente la nivelul vieții psihice; creșterii activității senzoriale; dezvoltării senzațiilor auditive și a atenției voluntare; creșterii capacității de memorare; îmbogățirii și varietății limbajului; dezvoltării tot mai sensibile a imaginației; complicării și diversificării vieții afective. Procesul de instruire necesită de atenția elevilor și capacitatea de a se concentra asupra valorilor abordate în cadrul orelor de studiu. Conținutul instruirii se definește nu doar în termeni de cunoștințe, ci și în ceea ce privește principiile, atitudinile, deprinderile, sistemul de valori, formele sub care apare conținutul și mediul informațional. Competențele – cheie au un caracter mult mai integrat, general, transversal, decât ariile curriculare. Totodată, ele sunt orientate într-un mod foarte clar, prin definiție, spre dezvoltarea educației permanente. Instruirea presupune accentuarea laturii metodologice de dobândire a unor cunoștințe diverse, cu un pronunțat caracter esențial și pragmatic, față de primirea unor cunoștințe ca atare, de o întindere, varietate și calitate discutabile (așa cum sunt consemnate în multe dintre programele școlare actuale), transmise de la o generație la alta, îndeosebi pe baza unui vector de tradiționalitate. Profesorii vin în clasă (tradițională sau virtuală) cu o mulțime de strategii de învățare care trezesc interesul ascultătorului și îl mobilizează pentru implicare într-un proces nou de acumulare a cunoștințelor. Cadrele didactice, la rândul lor, la fel studiază platforme și aplicații noi de predare pentru a facilita și a diversifica procesul de predare – învățare – evaluare. Conform concepției curriculare a formării unui vorbitor activ al limbii române în persoana elevului alolingv, manualul este menit să implice o serie întreagă de manifestări ale copilului în acest plan. Astăzi profesorii sunt liberi să utilizeze manuale digitale, manuale 3D, platforme de predare sincronă și asincronă, de aceea numai atunci când elevul va avea în față o sursă de învățat adecvată și interesantă, va avea un rezultat egal al cunoașterii și al artei *de a face, de a fi și de a deveni*. Din aceste considerente este foarte important să cultivăm în mintea elevului multă gândire, dar nu multă învățatură, după cum susținea Democritus. Menționând aspectele epistemologice ale conceptului de comunicare, am constatat că: prin competență de comunicare nu se înțelege volumul de cunoștințe despre limbaj deținute de un vorbitor, ci valoarea lor funcțională, generatoarea unei activități de interrelaționare.

Piaget a demonstrat că învățăm să dăm sens lumii înconjurătoare, folosind conceptele pe care le avem deja. În acest proces de atribuire de sens, renunțăm la vechile idei și astfel ne îmbogățim capacitatea de asimilare a lucrurilor noi din lumea din jur. Teoria lui Piaget pleacă de la ideea că dezvoltarea și instruirea copilului implică întărirea structurilor cognitive ale copilului, cu alte cuvinte, a schemelor mentale, „hărților” sau a rețelei de concepte de înțelegere și de reacție la experiențele fizice din propriul mediu. Meditând asupra experiențelor de viață, ajungem la concluzia că capacitatea noastră de înțelegere depinde de lumea în care trăim. Fiecare dintre noi generează propriile „reguli” și „metode mentale” pe care le folosim pentru a da sens

experiențelor la care suntem supuși. Prin urmare, învățarea implică adaptarea modelelor noastre mentale la noile experiențe.

Enumerând metodele interactive de dezvoltare a competenței de comunicare în cadrul orelor de limba și literatura română în școlile cu instruire în limbile minorităților naționale, am ajuns la concluzia că cele mai efective sunt :

- metodele de comunicare oral-vizuală : *instruirea prin filme, televiziune, tehnici video*.
Propun câteva link-uri de activități proprii din cadrul participării la proiectul „Autori de lecții online” care s-a desfășurat în primăvara anului 2020 sub conducerea și din inițiativa Primăriei Municipale Chișinău, AISE și MECC: <https://www.youtube.com/watch?v=qp30chVxko0>; <https://www.youtube.com/watch?v=eGZRQ-c-HCQ>; <https://www.youtube.com/watch?v=oqaAdrjOYiA&t=169s>; <https://www.youtube.com/watch?v=b7suBnmdX6o&t=11s>; <https://www.youtube.com/watch?v=hnC-LfCX2Kg&t=27s>; <https://www.youtube.com/watch?v=B--NIZ8ak8E&t=34s>; <https://www.youtube.com/watch?v=pyu7UaURr7E&t=27s>
- metodele de comunicare interioară (bazată pe limbajul intern) - *reflecția personală și experimentul mintal*, dar și
- metodele de comunicare interpersonală : *învățarea prin cooperare, munca în grup*.

Cele patru coloane de susținere ale educației în sec. al XXI-lea ar trebui să fie: ***A învața să cunoști; A învața să faci; A învața să fii; A învața să conviețuiești.***

În concluzie, aș vrea să-mi exprim părerea: de ce e nevoie să folosim instruirea interactivă în învățământ? Deoarece atunci când utilizăm în cadrul orelor diferite surse de lucru, fie tradiționale sau online, elevii: asimilează la un nivel mai profund; rețin ideile mai mult timp; sunt motivați și le place școala; pot corela ceea ce au învățat cu viața reală. În același timp nivelul sporit al educației dezvoltă la elevi relații de calitate cu ceilalți și își întăresc abilitățile sociale și deprind abilități de cooperare care-și dovedesc utilitatea în societate;

Învățarea interactivă contribuie la integrarea tinerei generații de azi în societatea de mâine.

BIBLIOGRAFIE

1. BADEA, D. Competențe și cunoștințe – fața și reversul abordării lor, în Revista de Pedagogie nr. 58 (3), București: 2010.
2. BADEA, D. Didactica la școala competențelor – dominante și exemplificări ale scenariului didactic, în Revista de Pedagogie, anul LIX, nr. 4, București: 2011.
3. BÎRZEA, C. Definirea și clasificarea competențelor, în Revista de Pedagogie nr. 58 (3), București: 2010.
4. CIOLAN, L. Învățarea integrată – fundamente pentru un curriculum transdisciplinar. Iași: Editura Polirom, 2008.
5. DULAMĂ, Maria – Eliza. Despre competențe: Teorie și practică, Cluj – Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2011.
6. FRUMOS, F. Didactica: Fundamente și dezvoltări cognitive, Iași: Editura Polirom, 2008.
7. MANOLESCU, M. Pedagogia competențelor – o viziune integratoare asupra educației, în Revista de Pedagogie 58 (3), București: 2010.